Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

21 februarie 2013*

„Directiva 85/384/CEE — Recunoașterea reciprocă a titlurilor oficiale de calificare în domeniul arhitecturii — Articolul 10 și articolul 11 litera (g) — Legislație națională care recunoaște echivalența titlurilor de arhitect și de inginer civil, dar rezervă arhitecților lucrările care privesc imobile clasificate care fac parte din patrimoniul artistic — Principiul egalității de tratament — Situație strict internă a unui stat membru”

În cauza C-111/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Consiglio di Stato (Italia), prin decizia din 6 decembrie 2011, primită de Curte la 29 februarie 2012, în procedura

Ministero per i beni e le attività culturali,

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Venezia,

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Padova,

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Treviso,

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Vicenza,

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Verona,

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Rovigo,

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Belluno

împotriva

Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia,

Consiglio Nazionale degli Ingegneri,

Consiglio Nazionale degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori,

Ordine degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori della Provincia di Verona,

Alessandro Mosconi,

Comune di San Martino Buon Albergo,

* Limba de procedură: italiana.

Istituzione di Ricovero e di Educazione di Venezia (IRE),

Ordine degli Architetti della Provincia di Venezia,

cu participarea:

Faccio Engineering Srl,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul T. von Danwitz (raportor), președinte de cameră, și domnii A. Rosas, E. Juhász, D. Šváby și C. Vajda, judecători,

avocat general: domnul N. Wahl,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia și pentru domnul Mosconi, de L. Manzi, de G. Sardos Albertini și de P. Piva, avvocati;

— pentru Consiglio Nazionale degli Ingegneri, de B. Nascimbene, avvocato;

— pentru Consiglio Nazionale degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori și pentru Ordine degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori della Provincia di Verona, de F. Vanni, avvocato;

— pentru guvernul ceh, de M. Smolek, în calitate de agent;

— pentru guvernul spaniol, de S. Centeno Huerta, în calitate de agent;

— pentru guvernul austriac, de A. Posch, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de H. Støvlbæk și de E. Montaguti, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 85/384/CEE a Consiliului din 10 iunie 1985 privind recunoașterea reciprocă a diplomelor, certificatelor și a altor titluri oficiale de calificare în domeniul arhitecturii, inclusiv a măsurilor destinate să faciliteze exercitarea efectivă a dreptului de stabilire și a libertății de a presta servicii (JO L 223, p. 15, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 117).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul a două litigii având ca obiect eventuala abilitare a unor ingineri civili de a li se încredința misiunea de a conduce lucrări la imobile de interes istoric și artistic.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Al zecelea considerent al Directivei 85/384 enunță:

„întrucât, în majoritatea statelor membre, activitățile din domeniul arhitecturii sunt exercitate, de drept sau de fapt, de către persoane care posedă fie doar titlul oficial de calificare ca arhitect, fie acest titlu însoțit de alt apelativ, fără ca aceste persoane să beneficieze de un monopol asupra exercitării activităților respective, cu excepția cazurilor în care există dispoziții legale contrare; întrucât activitățile menționate anterior sau numai unele dintre ele pot fi exercitate și de către membri ai altor profesii, în special ingineri, care au beneficiat de o formare profesională specială în industria construcțiilor.”

4 Potrivit articolului 1 din directiva menționată:

„(1) Prezenta directivă se aplică activităților din domeniul arhitecturii.

(2) În înțelesul prezentei directive, activitățile din domeniul arhitecturii sunt cele exercitate în mod obișnuit cu titlul profesional de arhitect.”

5 Articolele 2-9 din Directiva 85/384 constituie capitolul II din aceasta, intitulat „Diplome, certificate și alte titluri oficiale de calificare care conferă accesul la activități în domeniul arhitecturii cu titlul profesional de arhitect”.

6 Articolul 2 din această directivă prevede astfel că „[f]iecare stat membru recunoaște diplomele, certificatele și alte titluri oficiale de calificare obținute în urma unei formări profesionale care respectă cerințele de la articolele 3 și 4, eliberate resortisanților statelor membre de către alte state membre”.

7 În conformitate cu procedura prevăzută la articolul 7 din directiva menționată, diplomele, certificatele și alte titluri oficiale de calificare care îndeplinesc criteriile prevăzute la articolele 3 și 4 din aceasta figurează pe liste și în actualizări publicate de Comisia Comunităților Europene cu scop informativ în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*.

8 Articolele 10-15 din aceeași directivă constituie capitolul III din aceasta, intitulat „Diplome, certificate și alte titluri oficiale de calificare care conferă accesul la activități în domeniul arhitecturii, în temeiul drepturilor dobândite sau al dispozițiilor de drept intern existente”.

9 Potrivit articolului 10 din Directiva 85/384, „[f]iecare stat membru recunoaște diplomele, certificatele și alte titluri oficiale de calificare prevăzute la articolul 11, eliberate de celelalte state membre resortisanților statelor membre care sunt deja în posesia acestor calificări la data notificării prezentei directive sau ale căror studii care permit obținerea acestor diplome, certificate și alte titluri oficiale de calificare încep cel mai târziu în cursul celui de al treilea an universitar ce urmează notificării menționate anterior, chiar dacă aceste calificări nu îndeplinesc cerințele minime prevăzute în capitolul II”.

10 Printre titlurile oficiale de calificare care beneficiază de regimul tranzitoriu sunt menționate pentru Republica Italiană, la articolul 11 litera (g) din directivă:

„[…]

— diplomele de «laurea in architettura» eliberate de universități, institute politehnice și institutele superioare de arhitectură din Veneția și Reggio-Calabria, însoțite de diploma care conferă titularului dreptul de a exercita în mod independent profesia de arhitect, eliberată de Ministerul Educației Publice după ce candidatul a promovat, înaintea unei comisii competente, examenul de stat care îi conferă dreptul de a exercita în mod independent profesia de arhitect (dott. architetto).

— diplomele de «laurea in ingegneria» în domeniul construcțiilor civile («sezione costenzione civile»), eliberate de universități și institute politehnice, însoțite de diploma care conferă titularului dreptul de a exercita în mod independent profesia de arhitect, eliberată de Ministerul Educației Publice după ce candidatul a promovat, înaintea unei comisii competente, examenul de stat care îi conferă dreptul de a exercita în mod independent profesia (dott. ing. architetto sau dott. ing. in ingegneria civile).”

11 Articolul 16 din aceeași directivă, care constituie capitolul IV din aceasta, intitulat „Utilizarea titlului oficial de calificare”, prevede:

„(1) Fără a aduce atingere articolului 23, statele membre gazdă se asigură că resortisanților statelor membre care îndeplinesc condițiile prevăzute în capitolul II sau III li se recunoaște dreptul de a-și folosi titlul oficial de calificare și, acolo unde este cazul, cu abrevierea sa, din statul membru de origine sau de proveniență, în limba statului respectiv. Statele membre gazdă pot prevedea ca acest titlu oficial de calificare să fie urmat de denumirea și de adresa instituției sau a comisiei de examinare care a eliberat acest titlu.

(2) În cazul în care titlul oficial de calificare utilizat în statul membru de origine sau de proveniență poate fi confundat în statul membru gazdă cu un titlu oficial de calificare care necesită în statul respectiv o formare profesională suplimentară, pe care persoana în cauză nu o deține, statul membru gazdă poate prevedea ca această persoană să își utilizeze titlul oficial de calificare din statul membru de origine sau de proveniență într-o formulă adecvată indicată de statul membru gazdă.”

Dreptul italian

12 Directiva 85/384 a fost transpusă în ordinea juridică internă italiană prin Decretul legislativ nr. 129 din 27 ianuarie 1992 (GURI nr. 41 din 19 februarie 1992, p. 18).

13 Articolul 1 alineatul 2 din acest decret legislativ prevedea:

„Dispozițiile care guvernează exercitarea în Italia a activităților [din domeniul arhitecturii] de către persoane care dețin titluri oficiale de calificare adecvate sunt aplicabile în continuare, în conformitate cu normele existente la data intrării în vigoare a prezentului decret.”

14 Articolul 51 din Decretul regal nr. 2537 din 23 octombrie 1925 privind aprobarea Regulamentului referitor la profesiile de inginer și de arhitect (GURI nr. 37 din 15 februarie 1925, denumit în continuare „Decretul regal nr. 2537/25”) prevede:

„Intră sub incidența profesiei de inginer proiectul, executarea și evaluarea lucrărilor pentru extracția, transformarea și utilizarea materialelor necesare în mod direct sau indirect pentru construcții și pentru industrie, lucrări care țin de căile de circulație și de mijloacele de transport, de drenare și de comunicație, de construcțiile de toate tipurile, de mașini și de instalații industriale, precum și, cu caracter general, de aplicațiile fizicii, de măsurătorile topografice și de operațiunile de evaluare.”

15 Potrivit articolului 52 din Decretul regal nr. 2537/25:

„Fac obiectul atât al profesiei de inginer, cât și al celei de arhitect lucrările de construcții civile, precum și măsurătorile topografice și operațiunile de evaluare aferente acestora.

Cu toate acestea, lucrările de construcții civile care prezintă un caracter artistic semnificativ, precum și restaurarea și reabilitarea clădirilor prevăzute de Legea nr. 364 din 20 iunie 1909 privind antichitățile și artele plastice sunt de competența profesiei de arhitect; partea tehnică a acestora poate fi însă efectuată atât de arhitecți, cât și de ingineri."

Acțiunile principale și întrebările preliminare

16 Litigiile principale au la origine o normă de drept italian, și anume articolul 52 al doilea paragraf din Decretul regal nr. 2537/25, potrivit căreia inginerii civili care și-au obținut titlurile oficiale de calificare în Italia sunt excluși de la lucrările de construcții civile care prezintă caracter artistic semnificativ sau care au legătură cu restaurarea și cu reabilitarea edificiilor de interes cultural.

17 De multă vreme, inginerii civili care au obținut titlurile oficiale de calificare în Italia pun în discuție această limitare a domeniului lor de activitate, întemeindu-se în special pe Directiva 85/384.

18 În speță, Consiglio di Stato este sesizat cu două apeluri împotriva a două hotărâri contradictorii pronunțate de Tribunale amministrativo regionale del Veneto.

19 La originea primei acțiuni se află decizia implicită adoptată de Soprintendenza per i beni ambientali e architettonici di Verona (Direcția patrimoniului de mediu și arhitectural din Verona) prin care domnului Mosconi i-a fost refuzată încredințarea misiunii de a conduce lucrările la un imobil de interes istoric și artistic. Domnul Mosconi și Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia au formulat o acțiune la Tribunale amministrativo regionale del Veneto, arătând că excluderea inginerilor civili de la astfel de lucrări este contrară Directivei 85/384.

20 În anul 2002, instanța menționată a sesizat Curtea cu o cerere de decizie preliminară pentru a stabili dacă dreptul Uniunii, în special Directiva 85/384, trebuia interpretat în sensul că se opune unei astfel de reglementări naționale.

21 Curtea a răspuns prin Ordonanța din 5 aprilie 2004, Mosconi și Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia (C-3/02), că, în ceea ce privește o situație strict internă, nici Directiva 85/384, nici principiul egalității de tratament nu se opun unei legislații naționale care recunoaște, în principiu, echivalența titlului oficial de calificare de arhitect și de inginer civil, dar rezervă numai arhitecților lucrările care privesc în special imobile clasate care fac parte din patrimoniul artistic.

22 În această ordonanță, Curtea a arătat că o discriminare pozitivă poate rezulta din faptul că inginerii civili care și-au obținut titlurile oficiale de calificare în Italia nu au acces în acest stat membru la activitatea prevăzută la articolul 52 al doilea paragraf din Decretul regal nr. 2537/25, deși acest acces nu poate fi refuzat persoanelor care dețin o diplomă de inginer civil eliberată în alt stat membru, menționată pe lista întocmită conform articolului 7 din Directiva 85/384 sau pe cea care figurează la articolul 11 din directiva amintită. Curtea a considerat însă că, în ceea ce privește o situație strict internă, principiul egalității de tratament consacrat de dreptul Uniunii nu poate fi invocat, ci revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia dacă există o discriminare interzisă de dreptul național și, dacă este cazul, să stabilească cum trebuie eliminată.

23 În urma ordonanței menționate, Tribunale amministrativo regionale del Veneto a sesizat Corte costituzionale cu privire la constituționalitatea articolului 52 al doilea paragraf din Decretul regal nr. 2537/25. Prin ordonanța nr. 130 din 16-19 aprilie 2007, Corte costituzionale a declarat acțiunea vădit inadmisibilă, dispozițiile atacate fiind de natură reglementară, iar nu legislativă.

24 Prin hotărârea nr. 3630 din 15 noiembrie 2007, Tribunale amministrativo regionale del Veneto a admis acțiunea, considerând că se impune înlăturarea aplicării articolului 52 al doilea paragraf din Decretul regal nr. 2537/25 pentru motivul că această dispoziție este incompatibilă cu principiul egalității de tratament astfel cum este interpretat de Corte costituzionale ca urmare a faptului că profesioniștii naționali nu pot fi tratați în mod discriminatoriu în raport cu profesioniștii proveniți din alte state membre.

25 Această hotărâre a fost atacată cu apel la instanța de trimitere de Ministero per i beni e le attività culturali.

26 A doua acțiune cu care este sesizat Consiglio di Stato are la origine un anunț de cerere de ofertă redactat de Istituzioni di Ricovero e di Educazione di Venezia în vederea atribuirii serviciului de conducere a lucrărilor și de coordonare a securității în timpul executării lucrărilor de restaurare și de repunere în starea de funcționare a Palazzo Contarini del Bovolo din Veneția.

27 Ordinele provinciale din Veneția ale inginerilor au atacat la Tribunale amministrativo regionale del Veneto acest anunț de cerere de ofertă, precum și actele de adjudecare, întrucât autoritatea contractantă rezerva numai arhitecților activitățile profesionale care făceau obiectul atribuirii.

28 Prin hotărârea nr. 3651 din 25 noiembrie 2008, Tribunale amministrativo regionale del Veneto a respins acțiunea, considerând că, potrivit interpretării Curții, Directiva 85/384 se referă la recunoașterea reciprocă a cursurilor de formare și nu privește condițiile de acces la diferitele profesii, neimplicând, prin urmare, deplina asimilare a titlului oficial de calificare de „laurea in ingegneria” cu cel de „laurea in architettura”.

29 Împotriva acestei hotărâri, ordinele provinciale ale inginerilor au formulat o acțiune la Consiglio di Stato.

30 Consiglio di Stato arată că ar fi contrară principiilor de drept național astfel cum au fost confirmate de jurisprudența constituțională autorizarea inginerilor civili care și-au obținut diplomele în alte state membre decât Republica Italiană să își exercite activitatea profesională în acest din urmă stat în cadrul intervențiilor asupra imobilelor de interes cultural fără a autoriza în același mod inginerii civili care și-au obținut titlurile oficiale de calificare în Italia.

31 Instanța menționată ridică problema dacă mecanismul de recunoaștere reciprocă instituit prin Directiva 85/384 trebuie interpretat în mod efectiv în sensul că inginerii civili care și-au obținut titlurile oficiale de calificare în alte state membre decât Republica Italiană pot exercita în acest din urmă stat membru activitățile rezervate prin Decretul regal nr. 2537/25 numai arhitecților sau dacă Republica Italiană poate solicita persoanelor care dețin un titlu oficial de calificare care le permite exercitarea activităților care intră în domeniul arhitecturii să se supună, în ceea ce privește activitățile rezervate de acest decret regal numai arhitecților, unei verificări speciale a capacității lor profesionale.

32 În aceste condiții, Consiglio di Stato a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Directiva […] 85/384 […], în partea (articolele 10 și 11) în care permite, cu titlu tranzitoriu, exercitarea activităților din domeniul arhitecturii resortisanților altor state membre care dețin titlurile oficiale de calificare menționate în mod expres, se opune faptului că, în Italia, este considerată legală o practică administrativă, având ca temei juridic articolul 52 al doilea paragraf

prima teză din Decretul regal nr. 2537/25 […], care rezervă în mod special anumite intervenții asupra imobilelor de interes artistic numai candidaților care dovedesc că dețin titlul oficial de calificare de «arhitect» sau candidaților care demonstrează că dețin anumite calificări, specifice domeniului bunurilor culturale și suplimentare în raport cu cele care permit în general accesul la activitățile din domeniul arhitecturii în sensul directivei menționate?

2) În special, această practică poate consta în verificarea capacității profesionale și a profesioniștilor provenind din alte state membre decât [Republica Italiană], chiar dacă dețin un titlu oficial de calificare care, *in abstracto*, le permite exercitarea activităților în domeniul arhitecturii (astfel cum se întâmplă și în cazul profesioniștilor italieni la momentul susținerii examenului de autorizare pentru exercitarea profesiei de arhitect), numai pentru a obține accesul la activitățile profesionale prevăzute la articolul 52 al doilea paragraf prima teză din Decretul regal nr. 2537/25 […]?”

Cu privire la competența Curții

33 Guvernul spaniol susține, în esență, că, dat fiind că litigiile principale privesc situații strict interne, Curtea nu este competentă să răspundă la întrebările preliminare.

34 Cu toate acestea, deși este cert că litigiile principale privesc situații strict interne, cărora nu li se aplică Directiva 85/384 (a se vedea în această privință Ordonanța Mosconi și Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia, citată anterior, punctul 51), din cererea de decizie preliminară reiese că instanța de trimitere apreciază că ar fi contrar principiilor de drept național astfel cum au fost confirmate de jurisprudența constituțională să se permită o discriminare pozitivă prin autorizarea inginerilor civili care și-au obținut titlurile oficiale de calificare în alte state membre decât Republica Italiană, dar nu și a inginerilor civili care și-au obținut titlurile în Italia, să efectueze în acest din urmă stat membru activități care privesc imobile de interes cultural.

35 În această privință, trebuie amintit că, desigur, Curtea nu este competentă să răspundă la o întrebare atunci când este evident că dispoziția de drept al Uniunii supusă interpretării Curții nu poate fi aplicată, de exemplu în situații strict interne. Cu toate acestea, chiar într-o astfel de situație, Curtea poate efectua interpretarea solicitată atunci când dreptul național impune instanței de trimitere, în proceduri precum cele din litigiile principale, să acorde resortisanților naționali aceleași drepturi precum cele conferite de dreptul Uniunii în aceeași situație unui resortisant al altui stat membru (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 1 iunie 2010, Blanco Pérez și Chao Gómez, C-570/07 și C-571/07, Rep., p. I-4629, punctul 39, Hotărârea din 22 decembrie 2010, Omalet, C-245/09, Rep., p. I-13771, punctul 15, precum și Hotărârea din 21 iunie 2012, Susisalo și alții, C-84/11, punctele 17 și 20). Astfel, Uniunea are în mod cert interesul ca dispoziția în cauză din dreptul Uniunii să fie interpretată de Curte.

36 Prin urmare, este necesar să se constate că Curtea este competentă să răspundă la întrebările preliminare.

Cu privire la întrebările preliminare

37 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 10 și 11 din Directiva 85/384 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale potrivit căreia persoanele care dețin un titlu oficial de calificare eliberat de alt stat membru decât statul membru gazdă prin care este acordat accesul la activitățile din domeniul arhitecturii și care este menționat în mod expres la respectivul articol 11 nu pot exercita în acest din urmă stat activitățile care privesc imobile de interes artistic decât cu condiția să demonstreze, dacă este cazul, în cadrul unei verificări specifice a capacității profesionale, că au calificări speciale în domeniul bunurilor culturale.

38 În lumina unei norme de drept intern prin care se garantează că persoanele care dețin un titlu oficial de calificare în domeniul arhitecturii eliberat de Republica Italiană și care își exercită profesia în Italia nu suferă nicio discriminare pozitivă în raport cu persoanele care dețin un astfel de titlu eliberat de alt stat membru, pentru a se oferi un răspuns util instanței de trimitere, trebuie să se examineze sfera obligațiilor instituite la articolele 10 și 11 din Directiva 85/384 pentru recunoașterea de către statul membru gazdă a acestor din urmă titluri.

39 În cadrul acestei examinări, trebuie amintit că Directiva 85/384 prevede o recunoaștere reciprocă automată a diplomelor, a certificatelor și a altor titluri oficiale de calificare în domeniul arhitecturii care îndeplinesc condițiile de formare stabilite de directiva menționată (Hotărârea din 24 mai 2007, Comisia/Portugalia, C-43/06, punctul 24).

40 Obiectul esențial al acestei recunoașteri reciproce este exprimat la articolul 2 din Directiva 85/384, care prevede că fiecare stat membru recunoaște diplomele, certificatele și alte titluri oficiale de calificare obținute în urma unei formări profesionale care respectă cerințele de la articolele 3 și 4 din această directivă, eliberate resortisanților statelor membre de alte state membre, acordându-le acestora, în ceea ce privește dreptul de acces la activitățile exercitate în mod obișnuit cu titlul profesional de arhitect, același efect pe teritoriul lor ca și cel al diplomelor, al certificatelor și al celorlalte titluri oficiale de calificare eliberate de statul membru respectiv. În ceea ce privește articolul 10 din directivă, acesta extinde, cu caracter tranzitoriu, recunoașterea menționată la anumite alte diplome care nu îndeplinesc cerințele minime prevăzute în capitolul II din aceeași directivă, inclusiv pe cele precizate la articolele 3 și 4 din aceasta (Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, punctul 25 și jurisprudența citată).

41 Întrebările adresate privesc astfel întinderea obligației de recunoaștere reciprocă a diplomelor instituite la articolul 10 din Directiva 85/384 și posibilitatea statului membru gazdă de a impune persoanelor care dețin diplome eliberate de alt stat membru și care figurează pe lista prevăzută la articolul 11 din Directiva 85/384 să demonstreze că dispun de calificări speciale în domeniul bunurilor culturale pentru a putea exercita activități care privesc imobile de interes artistic.

42 În această privință, desigur, Directiva 85/384 nu urmărește să reglementeze condițiile de acces la profesia de arhitect și nici să definească natura activităților care urmează a fi exercitate de membrii acesteia. Din al nouălea considerent al directivei menționate rezultă astfel că articolul 1 alineatul (2) din aceasta nu pretinde să dea o definiție juridică activităților din domeniul arhitecturii. Revine, așadar, legislației naționale a statului membru gazdă sarcina de a defini activitățile care intră în acest domeniu (Ordonanța Mosconi și Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia, citată anterior, punctul 45).

43 Cu toate acestea, contrar tezei susținute de Consiglio Nazionale degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori și de Ordine degli Architetti Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori della Provincia di Verona, din această competență a statului membru gazdă nu se poate conchide că Directiva 85/384 permite respectivului stat membru să condiționeze exercitarea activităților care privesc imobile de interes istoric de verificarea calificărilor persoanelor interesate în acest domeniu.

44 Astfel, în primul rând, a recunoaște statului membru gazdă o asemenea posibilitate ar însemna să i se permită să solicite probe suplimentare, ceea ce ar aduce atingere recunoașterii automate a diplomelor și ar fi, în consecință, după cum a constatat Curtea la punctul 28 din Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, contrar Directivei 85/384.

45 În al doilea rând, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 37 din Hotărârea din 23 noiembrie 2000, Comisia/Spania (C-421/98, Rec., p. I-10375), potrivit articolelor 2 și 10 din Directiva 85/384, din moment ce o activitate este desfășurată în mod obișnuit de arhitecți titulari ai unei diplome eliberate de statul membru gazdă, un arhitect migrant titular al unei diplome, al unui certificat sau al unui alt

titlu oficial de calificare ce se încadrează în domeniul de aplicare al acestei directive trebuie să aibă de asemenea acces la o astfel de activitate, chiar dacă diplomele, certificatele sau acele alte titluri ale sale nu prezintă în mod necesar o echivalență materială în ceea ce privește formarea dobândită.

46 În această privință, Directiva 85/384 prevede măsurile care trebuie adoptate atunci când nu există echivalență materială între formările dobândite în statul membru de origine sau de proveniență și cele furnizate în statul membru gazdă (Hotărârea Comisia/Spania, citată anterior, punctul 43).

47 Astfel, potrivit textului articolului 16 alineatul (2) din Directiva 85/384, în cazul în care titlul oficial de calificare utilizat în statul membru de origine sau de proveniență poate fi confundat în statul membru gazdă cu un titlu oficial de calificare care necesită în statul respectiv o formare profesională suplimentară, pe care persoana în cauză nu o deține, statul membru gazdă poate prevedea ca această persoană să își utilizeze titlul oficial de calificare din statul membru de origine sau de proveniență într-o formulă adecvată indicată de acest stat (Hotărârea Comisia/Spania, citată anterior, punctul 44).

48 Prin urmare, deși este adevărat că revine legislației naționale a statului membru gazdă sarcina de a defini domeniul de activitate al profesiei de arhitect, odată ce o activitate este considerată de un stat membru ca intrând în acel domeniu, cerința recunoașterii reciproce are ca rezultat că și arhitecții migranți trebuie să aibă acces la această activitate (Hotărârea Comisia/Spania, citată anterior, punctul 38).

49 Or, în speță, este cert că activitățile care privesc imobile de interes artistic intră în domeniul de activitate al profesiei de arhitect și, așadar, în domeniul de aplicare al Directivei 85/384.

50 În ultimul rând, concluzia potrivit căreia statul membru gazdă nu poate impune, în cadrul mecanismului de recunoaștere reciprocă instituit la articolul 11 din Directiva 85/384, condiții suplimentare, precum cele în discuție în litigiul principal, pentru exercitarea activităților care intră în domeniul profesiei de arhitect este, pe de altă parte, confirmată de constatarea făcută de Curte la punctul 52 din Ordonanța Mosconi și Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia, citată anterior.

51 Astfel, potrivit acestui punct, accesul la activitățile prevăzute la articolul 52 al doilea paragraf din Decretul regal nr. 2537/25, și anume activități care privesc imobile de interes artistic, nu poate fi refuzat persoanelor care dețin o diplomă de inginer civil sau un titlu oficial de calificare asemănător eliberat în alt stat membru decât Republica Italiană atunci când este menționat pe lista întocmită în conformitate cu articolul 7 din Directiva 85/384 sau pe cea care figurează la articolul 11 din directiva menționată.

52 Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolele 10 și 11 din Directiva 85/384 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale potrivit căreia persoanele care dispun de un titlu oficial de calificare eliberat de alt stat membru decât statul membru gazdă care le dă acces la activitățile din domeniul arhitecturii și care este menționat expres la respectivul articol 11 nu pot exercita în acest din urmă stat activități care privesc imobile de interes artistic decât în măsura în care demonstrează, dacă este cazul, în cadrul unei verificări specifice a capacității profesionale, că au calificări speciale în domeniul bunurilor culturale.

Cu privire la cheltuielile de judecată

53 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolele 10 și 11 din Directiva 85/384/CEE a Consiliului din 10 iunie 1985 privind recunoașterea reciprocă a diplomelor, certificatelor și a altor titluri oficiale de calificare în domeniul arhitecturii, inclusiv a măsurilor destinate să faciliteze exercitarea efectivă a dreptului de stabilire și a libertății de a presta servicii, trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale potrivit căreia persoanele care dispun de un titlu oficial de calificare eliberat de alt stat membru decât statul membru gazdă care le dă acces la activitățile din domeniul arhitecturii și care este menționat expres la respectivul articol 11 nu pot exercita în acest din urmă stat activități care privesc imobile de interes artistic decât în măsura în care demonstrează, dacă este cazul, în cadrul unei verificări specifice a capacității profesionale, că au calificări speciale în domeniul bunurilor culturale.

Semnături